

mű, Vida Enikő: *Allons-y 1.–2. (Méthode de français – niveau débutant / Francia nyelv-könyv kezdőknek)*, Lexika Kiadó, Székesfehérvár, 2002.

Erre a fejezetre mindenféleképpen szükség van ahhoz, hogy meggyőződjhessünk a szókészletteni kutatások fontosságáról, illetve hasznáról a nyelvoktatásban. Az egyes tankönyvek, tananyagok szókincsének elemzése egyike a legérdekesebb kulturális-civilizációs vizsgálatoknak. De szükség van erre a leíró ismertetésre azért is, mert tkp. ez vezet be a könyv utolsó fejezetét, amelynek célja a Magyarországon használatos francia értelmező szótárak áttekintése, valamint hazai kiadású francia–magyar és magyar–francia szótáraink kritikai ismertetése. Az utolsó fejezetben különös figyelmet érdemelnek a szótári tipológiára vonatkozó fejtegetések, a szótárak enciklopédikus anyagát és általában a szótár és a kultúra/civilizáció viszonyát illető észrevételek.

A kontrasztív nyelvészeti kutatások a 70-es évek első felében indultak el Magyarországon elsősorban Szépe György kezdeményezésére, s ugyancsak Szépe professzor úr volt az, aki pécsi egyetemi tanárként több oktatót is inspirált a 90-es években lexikológiai, majd lexikográfiai, szótártani/szótárkritikai kutatások folytatására, elvégzésére, s aki Pécsen 2000 tavaszán, a PTE BTK Nyelvtudományi (Alkalmazott Nyelvészeti) Doktori Programjának kurzusán a „Lexikográfia Magyarországon” című előadásorozatot elindította. Talán nem véletlen, hogy az itt ismertetett könyv szerzője pécsi oktató, s bizonyára nem túlzás azt állítani, hogy a Tinta Kiadónak ez a kiadványa is igazi kulturális esemény – nemcsak azért, mert ez az első francia–magyar kontrasztív lexikológiai kézikönyvünk, hanem azért is, mert ezt a könyvet haszonnal forgathatja bárki, akit a francia nyelv érdekel.

Pálffy Miklós

Bart István és Klaudy Kinga
EU fordítóiskola
 Európai uniós szövegek
 fordítása angolról magyarra
 Corvina: Budapest, 2003. 220 p.

Bart István és Klaudy Kinga, az 1995-ben publikált, de azóta már több kiadásban is megjelent *Angol fordítóiskola* szerzőinek legújabb munkája az *EU fordítóiskola* a lehető legjobb pillanatban készült el és jelent meg, hiszen hazánk májusi uniós csatlakozása a fordítóknak hatalmas kihívást jelent. Az 1951–ben a „hatok” által létrehozott Európai Szén- és Acélközösség alapító okiratától kezdve az immáron „huszonötök” Európai Uniójának teljes joganyaga, az *acquis*, az újonnan csatlakozó államok, így hazánk jogrendszerébe is beépítésre kerül. A joganyag koherenciáját kizárólag egységes terminológiával lehet biztosítani, ezért minden tagország hivatalos nyelvén létre kell hozni a folyamatosan bővülő, napjainkban már milliós nagyságrendet elérő terminológiai adatbázist, mert e nélkül az Unió működés-képtelenné válna. Az *acquis* szigorúan jogi természetű okmányok összességét jelenti, hivatalos fordításukkal hazánkban az Igazságügyi Minisztérium Fordításkoordináló Egysége foglalkozik. De ezeken a jogi „vívmányokon” kívül az Unió szervei és különböző intézményei évente több millió oldalnyi tájékoztatót, jegyzőkönyvet, feljegyzést, hivatalos levelet és egyéb dokumentumot készítenek, és e hatalmas mennyiségű hivatali munkaanyag lefordítása megoldhatatlan feladat az „uniós forrásnyelv” (többnyire az angol vagy a francia) pontos és egyértelmű ismerete, valamint a már kialakított magyar terminusok következetes alkalmazása nélkül.

A szerzőpáros arra vállalkozott, hogy tíz különböző típusú szöveg segítségével ízelítőt adjon arról, hogy milyen feladatok elé állítja az „uniós angol nyelv” a fordítókat. Lépésről lépésre végigkísérnek azon a gö-

röngyös, de élvezetes úton, amelyet mindenkinek meg kell tennie, ha egy angolul fródott európai uniós szöveg autentikus magyar változatát (nem pedig csak légből kapott fordítását!) kívánja elkészíteni. A könyvet alaposan végigtanulmányozó olvasó nem jár majd úgy, mint az Eötvös Kollégium „golyája”, aki a róla szóló vicc szerint azt sem tudja, hogy mit nem tud.

Az előszóban Bart István világos és tömör áttekintést ad arról, hogy mit jelent az Unión belül a multilingualizmus elve, hogyan működik a brüsszeli Fordítószolgálat, mi jellemzi a „brüsszeli angolságot”. A módszertani útmutatóban Klaudy Kinga „eligazítást” tart, és ismerteti, hogy a könyv tíz fejezetét képező különböző típusú szöveg (rendelet, beszéd, levél, jegyzőkönyv, közlemény, feljegyzés, szerződés, határozat, ítélet, önéletrajzi szabvány) lefordításához milyen lépésekre van szükség. A módszertani útmutató hasznos része a „Tanácsok a fordítást oktató tanároknak”, mert kitér arra, hogyan lehet a leghatékonyabban bevezetni a hallgatókat a fordítás előkészítésébe, illetve miért hasznos az otthon elkészített fordítások közös elemzése. A „Tanácsok a magántanulóknak”, valamint a záró, „Kinek szól a könyv” bekezdésben Klaudy Kinga arra bátorítja a nyelvtanulók széles táborát, hogy az utasításokat követve fedezzék fel a fordítás tudományát, hiszen jól képzett fordítókra a jövőben nagyon nagy szükség lesz.

Az EU fordítóiskola tíz fejezetből áll, mind a tíz fejezetben az eredeti szöveg után négy különböző típusú fordítás-előkészítő feladat következik:

1. *Szövegmunka*: ez a feladatsor a közlési helyzet pontosításának szükségességére hívja fel a figyelmet.

2. *Háttérismerek*: az adott szövegben szereplő „EU-reáliákkal”, vagyis az uniós intézményi keretekkel kapcsolatban tesz fel kérdéseket, de a szerzőpáros javasolt irodalom formájában rögtön segítséget is ad, hogy a kérdésekre a szakszerű, pontos választ megtalálhassuk.

3. *Lexikai előkészítés*: az itt felsorolt fel-

adatok az általános és speciális szókészletet, valamint az uniós szókinccet érintik.

4. *Magyar nyelvhelyesség*: a jellegzetes helyesírási problémákat veti fel és követendő nyelvi megoldásokat javasol.

A fordítás-előkészítő feladatokat a „javasolt fordítás” követi, melynek átböngészése akkor hasznos igazán, ha a saját fordításunkkal hasonlítjuk össze, hiszen így szembesülünk a felmerülő problémákkal, és a kommentárok kincset érő információi tudatosabban épülnek be ismereteinkbe.

Arra a kérdésre, hogy valójában miért nélkülözhetetlen szakkönyv és egyben tankönyv Bart István és Klaudy Kinga *EU fordítóiskola* című műve, amit minden angolul tanuló és nyelvvizsgázni szándékozó magyar középiskolás diáknak és egyetemi hallgatónak, valamint természetesen tanáraiknak is ismerni kell, a választ a javasolt fordításokat követő kommentárok adják meg. Klaudy Kinga, a fordítástudomány nemzetközileg elismert szaktekinetelye ugyanis vallja, hogy a fordítók által végzett műveletek rendszerbe foglalhatók, leírhatók, és ezáltal taníthatók. A kommentárok egy része fordítás-technikai kérdésekre vonatkozik, lexikai, grammatikai és szövegszintű átváltási műveleteket sorakoztat fel és tudatosítja az olvasóban, hogy ezek olyan törvényszerű műveletek, amelyeket bátran alkalmazhatunk. A kommentárok másik csoportja gyakorlatilag egy EU lexikont alkot, hiszen szakszerűen elmagyarázza az európai uniós reáliákat. Aki alaposan áttanulmányozza, megérti és gyakorolja a kommentárokból szereplő fordítás-technikai megoldásokat, valamint átlátja az Európai Unió működését, közelebb kerül ahhoz a „vívmányhoz”, amelynek 2004 májusától mi is részeseivé válunk.

A kommentárokat további feladatok követik, egyrészt „irányított fordítás”, ami azt jelenti, hogy tudásunkat próbára tehetjük azal, hogy bizonyos megadott magyar szavak és mondatszerkezeti elemek közül választhatunk, másrészt „szárnypróbálgatásra” is lehetőségünk nyílik, hiszen az „önálló fordítás” gyakorlatokban eredeti szövegrészek-

kel dolgozhatunk. A könyv végén megtalálhatjuk a megoldásokat, illetve a javasolt fordításokat.

A hivatkozások betűrendben adják meg a könyvben idézett forrásokat, majd Sellei Iván „Szótárak és más segédeszközök” címmel öt oldalon összefoglalja mindazon segédeszközt, amihez bátran fordulhatunk, ha a fordítási munkánk során elakadunk és segítségre van szükségünk.

A 210–215. lapon az Igazságügyi Minisztérium 2003-ban összeállított „Jogi aktusok típusai” található angol, francia, német és magyar nyelven. Végül a 216-220 lapon Számadó Tamás és Szentmáry Kinga az internetes segédeszközök hozzáférési adatait sorolja fel.

Bart István és Klaudy Kinga *EU fordítóiskola. Európai uniós szövegek fordítása angolról magyarra* című úttörő munkája remélhetőleg egy sorozat kezdetét jelenti, és nem sokára kezünkbe vehetjük az „Európai uniós szövegek fordítása franciáról, németről, olaszról, spanyolról... magyarra” hasonlóan színvonalasan és gondosan összeállított köteteit.

Faludy Kinga

Molnár Ágnes – Szabó Dávid

Tour de France en 350 exercices

Francia nyelvtani gyakorlókönyv
Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest,
2003. 208 p.

Előre kell bocsátanunk, hogy e recenzió szerzői nem elfogulatlanok, s a szubjektivitás sem áll távol tőlük. Egyfelől azért, mert a francia nyelv tanításával töltött évek során számos hazai és külföldi nyelvkönyvet próbáltunk ki. S bevalljuk, mindannyiszor ugyanazzal a problémával találkoztunk: nevezetesen legtöbbjük gyenge pontja a magyar anyanyelvűek számára oly nehezen megérthető francia grammatika (a hangtánótól kezdve a szintaxisig) magyarázata és gya-

koroltatása. Ezért sok diák adta már fel Molière nyelvének elsajátítását, s csak a legelzsántabb frankofilek, valamint a más idegen nyelv(ek)en már beszélő tanulók tartottak ki. Hozzátesszük, hogy nyelvtanári tapasztalatainkat elsősorban a felnőtt- és felsőoktatásban szereztük.

Másfelől azért, mert örömmel veszünk kézbe minden új, főként hazai kiadású francia nyelvkönyvet – e tekintetben nem vagyunk túlságosan elkényeztetve –, különösen, ha a könyv szerzői is magyar szakemberek. Petneki Katalin *Az idegen nyelv tanításának helyzete és feladatai* című publikációjában összesen 38 tankönyvet, illetve oktatási segédletet említ meg (www.oki.hu). Az egyik legnagyobb magyar könyvforgalmazó tájékoztatójában is csupán 27 címet találtunk, s ebbe a szótárak is beletartoznak! Ezen belül is kevés jó, hazai francia leíró nyelvtankönyv áll rendelkezésünkre. Generációk nevelkedtek Pataki Pál *Francia nyelvtan a középiskolák számára* és Karakai Imre *Francia nyelvtan magyaroknak* című referencia-értékű tankönyvein. Még nagyobb a hiány az ezekre épülő, nem konkrét tankönyvhöz kapcsolódó, ezáltal tágabb körben használható, magyar szerzők által összeállított nyelvtani gyakorlókönyvben.

Ezt a hiányt igyekszik pótolni Molnár Ágnes és Szabó Dávid most megjelent *Tours de France en 350 exercices* című gyakorlókönyve. A szerzőpáros első tagja, Molnár Ágnes, ismert – és joggal elismert – nyelvtanári berkekben, hiszen hosszú időn keresztül vezetete hozzáértéssel, lelkesedéssel és nagy szakértelemmel a Nemzeti Tankönyvkiadó idegen nyelvi szerkesztőségét. Így igazán tudja, milyen a nyelvkönyv-kiadás helyzete, és jól ismeri nyelvkönyv piacot is. Szabó Dávid az ELTE BTK Francia nyelv és irodalom tanszékének adjunktusa, kutatási területe a kontrasztív argó, számos cikke, kiadványa jelent meg e témában.

Szokatlanul kellemes külsejű, a francia kultúra néhány jellegzetességét felidéző színes fényképpel illusztrált borítójú könyvet tarthat kezében a nyelvtanár és a tanuló.